МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

МАГІЛЁЎСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ПЕДАГАГІЧНЫ ІНСТЫТУТ ІМЯ А. А. КУЛЯШОВА

РУСКА-БЕЛАРУСКІ СЛОЎНІК ПА МЕТОДЫЦЫ МОВЫ

Магілёў, 1992

Укладальнік : ЯКУБОВІЧ Тамара Іванаўна
Рэдактар: ЛАЎШУК Аляксей Сцяпанавіч

Методыка выкладання беларускай мовы мае даволі працяглую гісторыю свайго развіцця, аднак да гэтага часу ў рэспубліцы не было лексікаграфічнай працы, дзе былі б сабраны важнейшыя паняцці і тэрміны названай дысцыпліны.

Слоўнік прызначаны студэнтам педагагічных інстытутаў, якія вывучаюць методыку беларускай і рускай моў, а таксама настаўнікам-філолагам сярэдняй школы. Разам з тым у слоўнік уключаны асноўныя паняцці і тэрміны пачатковай школы, што неабходна для адзінства ланцужка: пачатковая школа -- сярэдняя школа -- ВНУ (дадзены ланцужок можна разглядаць і ў адваротным парадку).

У слоўнік уключаны ўласна метадычныя паняцці і тэрміны, а таксама паняцці і тэрміны сумежных з методыкай дысцыплін -- педагогікі, псіхалінгвістыкі, літаратуразнаўства і інш.

Калектыў кафедры рускай і беларускай моў Магілёўскага педінстытута імя А.А.Куляшова будзе ўдзячны за парады і прапановы па паляпшэнню зместу слоўніка.

Свае лісты дасылайце на адрас: 212022, г. Магілёў,
вул. Касманаўтаў, I
Кафедра рускай і
беларускай моў

Падпісана да друку 14.VII.1992. Заказ № 54 Тыраж 100
Аб"ём 1,5 друк. арк. Фармат 60×90 (1/16)

Надрукавана на ратапрынце МДПІ. Магілёў, вул. Касманаўтаў, I

Абак буквенный	- абак літарны
Абзац	- абзац
Абстрагирование в обучении (мыслительная операция и методический прием)	- абстрагаванне ў навучанні (разумовая аперацыя і метадычны прыём)
Автобиография	- аўтабіяграфія
Автор	- аўтар
Адаптация текста (его упрощение, приспособления для обучения)	- адаптацыя тэксту (яго спрашчэнне, прыстасаванне для навучання)
Адресат речи (перципиент)	- адрасат мовы (перцыпіент)
Азбука	- азбука
Азбука в картинках	- азбука ў малюнках
Азбука разрезная	- азбука разрэзная
Азбуковники (рукописные учебные книги ХУI-ХУП вв. энциклопедического содержания)	- азбукоўнікі (рукапісныя вучэбныя кнігі ХУI-ХУП ст. энцыклапедычнага зместу)
Активизация словаря учащегося	- актывізацыя слоўніка вучня
Активность в обучении языку	- актыўнасць у навучанні мове
Активный словарь учащегося	- актыўны слоўнік вучня
Акцент	- акцэнт
Алгоритмы в обучении языку	- алгарытмы ў навучанні мове
Алогизм (тип речевой ошибки учащихся)	- алагізм (тып моўнай памылкі вучняў)
Алфавит	- алфавіт
Амплификация (тип речевой ошибки)	- ампліфікацыя (тып моўнай памылкі)
Анализ урока языка	- аналіз урока мовы
Анализ языка художественного произведения	- аналіз мовы мастацкага твора
Аналитические упражнения по языку	- аналітычныя практыкаванні па мове
Аналитическое чтение	- аналітычнае чытанне
Аналогия в обучении языку	- аналогія ў навучанні мове
Анахронизм (тип ошибки учащихся)	- анахранізм (тып памылкі вучняў)
Аннотация	- анатацыя
Аппликация	- аплікацыя
Аргумент (структурный элемент рассуждения)	- аргумент (структурны элемент разважання)

Аргументация (доказательство, обоснование высказанной мысли)	– аргументацыя (доказ, абгрунтаванне выказанай думкі)
Артикулирование звуков (образование звуков речи)	– артыкуляванне гукаў (утварэнне гукаў мовы)
Архаизм	– архаізм
Аудиовизуальный метод (один из методов обучения языку, предполагающий использование одновременно звуковых и зрительных технических средств обучения)	– аўдыёвізуальны метад (адзін з метадаў навучання, пры якім адначасова выкарыстаюцца гукавыя і зрокавыя тэхнічныя сродкі навучання)
Аудирование	– аудзіраванне
Афоризм	– афарызм

Б

Базисный словарь	– базісны слоўнік
Безударные гласные в школе	– ненаціскныя галосныя ў школе
Безударный слог	– ненаціскны склад
Беседа на уроках языка (метод) беседа воспроизводящая обучение)	– гутарка на ўроках мовы (метад навучання)
	– гутарка узнаўляльная
Беседа обобщающая	– гутарка абагульняючая
Беседа подготовительная	– гутарка падрыхтоўчая
Беседа сообщающая	– гутарка паведамляльная
Беседа эвристическая	– гутарка эўрыстычная
Библиография по методике русского или белорусского языка	– бібліяграфія па методыцы рускай або беларускай мовы
Букваристика	– букварыстыка
Букварный период обучения грамоте	– букварны перыяд навучання грамаце
Букварь	– буквар
Буквенная стадия обучения письму	– літарная стадыя навучання пісьму
Буквенные методы обучения грамоте	– літарныя метады навучання грамаце
Буквослагательный метод обучения грамоте	– літарскладальны метад навучання грамаце

В

Вариативная методика - варыятыўная методыка
Вечер (утренник) по языку - вечар (ранішнік) па мове
Викторина по языку (и литературе) - віктарына па мове (і літаратуры)
Внедрение передового опыта и результатов исследований по методике языка - укараненне перадавога вопыту і вынікаў даследаванняў па методыцы мовы
Внеклассная работа по языку - пазакласная работа па мове
Внеклассное чтение учащихся - пазакласнае чытанне вучняў
Внешкольная работа по языку - пазашкольная работа па мове
Внутрипредметные связи - унутрыпрадметныя сувязі
Воображение в развитии речи учащихся - уяўленне ў развіцці мовы вучняў
Воображение активное - уяўленне актыўнае
Воображение пассивное - уяўленне пасіўнае
Вопросы и их роль в работе по разным разделам языка - пытанні і іх роля ў рабоце па розных раздзелах мовы
Воспитание внимания на уроках языка - выхаванне ўвагі на ўроках мовы
Воспитательное чтение - выхаваўчае чытанне
Воспитывающее обучение языку. - выхаваўчае навучанне мове
Восприятие речи - успрыняцце мовы
Восприятие учебного материала по языку - успрыняцце вучэбнага матэрыялу па мове
Воспроизводимость - узнаўляльнасць
Воспроизводство текста - узнаўленне тэкстаў
Восстановление - аднаўленне
Вступление (начало ученического сочинения) - уступ (пачатак сачынення вучня)
Вульгаризм - вульгарызм
Вульгарное слово - вульгарнае слова
Выбор слова - выбар слова
Выборочный диктант - выбарачная дыктоўка
Выборочный пересказ, выборочное изложение - выбарачны пераказ, выбарачнае ізлажэнне
Вывод - вывад

Выразительное чтение - выразнае чытанне
Высказывание - выказванне
Высказывание законченное - выказванне закончанае
Высказывание незаконченное - выказванне незакончанае
Высказывание развернутое - выказванне разгорнутае
Высказывание устное - выказванне вуснае
Высказывания эллиптические (в диалоге) - выказванні эліптычныя (у дыялогу)
Высказывания ситуативные - выказванні сітуацыйныя
Выставки в школе - выставы (выстаўкі) у школе
Выступление - выступленне
Выступление подготовленное - выступленне падрыхтаванае
Выступление неподготовленное, экспромт - выступленне непадрыхтаванае, экспромт

Г

Газета школьная рукописная - газета школьная рукапісная
Газеты для детей - газеты для дзяцей
Гигиена письма и чтения - гігіена пісьма і чытання
Глагол - дзеяслоў
Говорение (один из четырёх видов речевой деятельности) - гаварэнне (адзін з чатырох відаў моўнай дзейнасці)
Градация синонимов - градацыя сінонімаў
Грамматика школьная - граматыка школьная
Грамматико-орфографические упражнения - граматыка-арфаграфічныя практыкаванні
Грамматические игры - граматычныя гульні
Грамматические ошибки - граматычныя памылкі
Грубые ошибки - грубыя памылкі
Грамматические умения учащихся - граматычныя уменні вучняў
Грамматические упражнения - граматычныя практыкаванні
Грамматические упражнения аналитические - граматычныя практыкаванні аналітычныя
Грамматические упражнения синтетические - граматычныя практыкаванні сінтэтычныя
Грамматический разбор (виды грамматического разбора: разбор слова по составу; разбор - граматычны разбор (віды граматычнага разбору: разбор слова па саставу; разбор

по частям речи (морфологический) и синтаксический разбор; выборочный, тематический и полный разбор	па часціках мовы (марфалагічны) і сінтаксічны, выбарачны, тэматычны і поўны разбор
Грамота (умение читать и писать)	- грамата (уменне чытаць і пісаць)
Грамотность населения	- пісьменнасць насельніцтва
Графика в школе	- графіка ў школе
Графические знаки	- графічныя знакі
Графические ошибки учащихся	- графічныя памылкі вучняў
Группировка (упражнение)	- групаванне (практыкаванне)

Д

Двуязычие	- двухмоўе
Дедукция (дедуктивный метод) в обучении языку	- дэдукцыя (дэдуктыўны метад) у навучанні мове
Декламация	- дэкламацыя
Демонстрация на уроках языка (методический приём)	- дэманстрацыя на ўроках мовы (метадычны прыём)
Дефектология	- дэфекталогія
Дефекты речи	- дэфекты мовы
Диагностика в обучении языку	- дыягностыка ў навучанні мове
Диалект	- дыялект
Диалектизмы	- дыялектызмы
Диалектизмы фонетические	- дыялектызмы фанетычныя
Диалектизмы лексико-фонетические	- дыялектызмы лексіка-фанетычныя
Диалектизмы лексико-словообразовательные	- дыялектызмы лексіка-словаўтваральныя
Диалектизмы собственно-лексические	- дыялектызмы ўласна-лексічныя
Диалектизмы лексико-семантические	- дыялектызмы лексіка-семантычныя
Диалектизмы грамматические	- дыялектызмы граматычныя
Диалектные условия обучения	- дыялектныя ўмовы навучання
Диалог	- дыялог
Диапозитивы (слайды), диафильмы	- дыяпазітывы (слайды), дыяфільмы

Дидактика	– дидактыка
Дидактический материал па языку	– дыдактычны матэрыял па мове
Диктант	– дыктоўка, дыктант
Диктант выборочный	– дыктоўка выбарачная
Диктант зрительный	– дыктоўка зрокавая
Диктант контрольный	– дыктоўка кантрольная
Диктант объяснительный	– дыктоўка тлумачальная
Диктант предупредительный	– дыктоўка папераджальная
Диктант "Проверь себя"	– дыктоўка "Правер сябе"
Диктант свободный	– дыктоўка свабодная
Диктант словарный	– дыктоўка слоўнікавая
Диктант творческий	– дыктоўка творчая
Дикция	– дыкцыя
Динамические (подвижные) таблицы	– дынамічныя (рухомыя) табліцы
Диспут	– дыспут
Дифференцированный подход в обучении языку	– дыферэнцыраваны падыход у навучанні мове
Дневник	– дзённік
Дневники развития ребенка	– дзённік развіцця дзіцяці
Дневники учебные	– дзённікі вучэбныя
Дневники личные (интимные)	– дзённікі асабістыя (інтымныя)
Догматические методы в обучении языку	– дагматычныя метады ў навучанні мове
Дозировка материала на урок	– дазіроўка матэрыялу на ўрок
Доказательство при изучении языка	– доказ пры вывучэнні мовы
Доклад	– даклад
Документация школьная	– дакументацыя школьная
Домашнее задание	– дамашняе заданне
Дополнительный вопрос	– дадатковае пытанне
Доступность обучения (дидактический принцип)	– даступнасць навучання (дыдактычны прынцып)
Драматизация (методический прием развития речи учащихся, используемый на уроках чтения в начальных классах)	– драматызацыя (метадычны прыём развіцця мовы вучняў, які выкарыстоўваецца на ўроках чытання ў пачатковых класах)

Е

Единство теории и практики в обучении языку	– адзінства тэорыі і практыкі ў навучанні мове
Единый режим грамотного письма и культуры речи (орфографический режим) в школе	– адзіны рэжым пісьменнасці і культуры мовы (арфаграфічны рэжым) у школе

Ж

Жанры школьных изложений и сочинений	– жанры школьных ізлажэнняў і сачыненняў
Жаргонизм	– жарганізм
Журнал школьный рукописный	– журнал школьны рукапісны
Журналы для детей, подростков	– журналы для дзяцей, падросткаў
Журналы методические и педагогические	– журналы метадычныя і педагагічныя

З

Завышение оценки знаний, умений и навыков учащихся по языку	– завышэнне адзнакі ведаў, уменняў і навыкаў вучняў па мове
Загадки на уроках языка	– загадкі на уроках мовы
Задачи грамматические, орфографические (познавательные задачи)	– задачы граматычныя, арфаграфічныя (пазнавальныя задачы)
Задачи методики русского или белорусского языка	– задачы методыкі рускай або беларускай мовы
Закономерности усвоения речи	– заканамернасці засваення мовы
Законченное высказывание	– закончанае выказванне
Закрепление знаний, умений и навыков	– замацаванне ведаў, уменняў і навыкаў
Заметка	– заметка (нататка)
Занижение оценки знаний, умений и навыков	– заніжэнне адзнакі ведаў, уменняў і навыкаў
Занимательная грамматика	– займальная граматыка
Занимательность в обучении	– займальнасць у навучанні
Занимательный материал	– займальны матэрыял
Зарисовки	– замалёўкі

Заучивание текстов - завучванне тэкстаў

Зачет - залік

Звуковой аналитико-синтетический метод обучения грамоте - гукавы аналітыка-сінтэтычны метад навучання грамаце

Звуковые методы обучения грамоте - гукавыя метады навучання грамаце

Звукозаписи - гуказапісы

Звукоподражание - гукаперайманне

Знаки препинания - знакі прыпынку

Знания учащихся по языку - веды вучняў па мове

Значение слова и его усвоение - значэнне слова і яго засваенне

Зоркость орфографическая - зоркасць арфаграфічная

Зрительный диктант - зрокавая дыктоўка

Зрительный фактор в орфографии - зрокавы фактар у арфаграфіі

И

Игры языковые (вид дидактического материала) - гульні моўныя (від дыдактычнага матэрыялу)

Идейно-тематический принцип построения программ, учебников, хрестоматий - ідэйна-тэматычны прынцып пабудовы праграм, падручнікаў, хрэстаматый

Изложение (пересказ) - пераказ, ізлажэнне

Изложение с языковым разборам текста - пераказ з моўным разборам тэксту

Иллюстрирование - ілюстраванне

Имитационный метод обучения языку - імітацыйны метад навучання мове

Импровизация - імправізацыя

Индивидуальное обучение - індывідуальнае навучанне

Индивидуальный подход в условиях коллективной работы класса - індывідуальны падыход ва ўмовах калектыўнай работы класа

Индивидуальный стиль учащегося - індывідуальны стыль вучня

Индукция (индуктивный метод) в обучении языку - індукцыя (індуктыўны метад) у навучанні мове

Индукция отрицательная - індукцыя адмоўная

Инертность слов - інертнасць слоў

Инсценирование произведений литературы – інсцэніраванне твораў літаратуры
Интервью – інтэрв"ю
Интерференция – інтэрферэнцыя
Интонационная работа в школе – работа над інтанацыяй у школе
Информативность речи учащихся – інфарматыўнасць мовы вучняў
Исключения из правил – выключэнні з правіл
Исправление письменных работ и устной речи учащихся – выпраўленне пісьмовых работ і вуснай мовы вучняў
Исследования по методике белорусского (русского) языка – даследаванні па методыцы беларускай (рускай) мовы
Исследовательский метод в обучении языку – метад даследавання ў навучанні мове
Историзм в преподавании языка – гістарызм у выкладанні мовы
История методики обучения белорусскому (русскому) языку – гісторыя методыкі навучання беларускай (рускай) мове

К

Кабинет белорусского языка в школе – кабінет беларускай мовы ў школе
Кабинет методики преподавания белорусского (русского) языка – кабінет методыкі выкладання беларускай (рускай) мовы
Каллиграфия (чистописание) – каліграфія (чыстапісанне)
Канцеляризм – канцылярызм
Картинный словарь белорусского (русского) языка – карцінны слоўнік беларускай (рускай) мовы
Картины – карціны
Картотека – картатэка
Картотека передового опыта – картатэка перадавога вопыту
Карточки с заданиями по языку – карткі з заданнямі па мове
Касса букв и слогов – каса літар і складоў
Касса ошибок – каса памылак
Кафедра методики белорусского (русского) языка – кафедра методыкі беларускай (рускай) мовы
Киноурок по языку – кінаўрок па мове
Кинофильмы учебные по языку – кінафільмы вучэбныя па мове
Классификация ошибок – класіфікацыя памылак
Ключевые слова – ключавыя словы
Книга для чтения в начальных классах – кніга для чытання ў пачатковых класах

Кодоскоп (графопроектор) - кадаскоп (графапраектар)
Коллективное сочинение - калектыўнае сачыненне
Комбинированный диктант - камбінаваная дыктоўка
Комментированное письмо - каменціраванае пісьмо
Коммуникативные методы обучения языку - камунікатыўныя метады навучання мове
Компиляция - кампіляцыя
Комплект учебно-методический по белорусскому (русскому) языку - камплект вучэбна-метадычны па беларускай (рускай) мове
Комплексный подход - комплексны падыход
Композиционные ошибки учащихся - кампазіцыйныя памылкі вучняў
Композиция сочинения учащихся - кампазіцыя сачынення вучня
Компонент текста - кампанент тэксту
Конкурсы на лучшее сочинение, на лучшего чтеца - конкурсы на лепшае сачыненне, на лепшага чытальніка вершаў
Коспектирование - канспектаванне
Конструирование грамматическое - канструяванне граматычнае
Конструктивные упражнения - канструктыўныя практыкаванні
Консультация - кансультацыя
Контэкст - кантэкст
Контрольные работы по языку - кантрольныя работы па мове
Контрольный (проверочный) диктант - кантрольная (праверачная) дыктоўка
Конференция - канферэнцыя
Концентризм программы по языку - канцэнтрызм праграмы па мове
Краеведение лингвистическое - краязнаўства лінгвістычнае
Красноречие - красамоўства
Краткое (сжатое) изложение, краткий пересказ - кароткае (сціслае)ізлажэнне, кароткі пераказ
Критерии оценки - крытэрыі ацэнкі
Красворд - красворд
Кружок белорусского (русского) языка - гурток беларускай (рускай) мовы
Крылатые выражения - крылатыя выразы
Культура речи учащихся - культура мовы вучняў

Л

Лабораторные работы по языку – лабараторныя работы па мове
Лексика в курсе белорусского (русского) языка – лексіка ў курсе беларускай (рускай) мовы
Лексикография учебная – лексікаграфія вучэбная
Лексические (словарные) ошибки учащихся – лексічныя (слоўнікавыя) памылкі вучняў
Лексические умения учащихся – лексічныя уменні вучняў
Лексические упражнения – лексічныя практыкаванні
Лексический барьер – лексічны бар"ер
Лекционный метод в обучении языку – лекцыйны метад у навучанні мове
Лингвистический анализ текста – лінгвістычны аналіз тэксту
Лингвистический эксперимент – лінгвістычны эксперымент
Лингводидактика – лінгвадыдактыка
Лингвометодика – лінгвометодыка
Лингвострановедческий аспект (метод) – лінгвакраязнаўчы аспект (метад)
Линейность програмы по языку – лінейнасць праграмы па мове
Литература в школе – літаратура ў школе
Литературное произношение – літаратурнае вымаўленне
Литературное творчество детей – літаратурная творчасць дзяцей
Логика в обучении языку – логіка ў навучанні мове
Логические ошибки учащихся – лагічныя памылкі вучняў
Логические таблицы – лагічныя табліцы
Логические упражнения – лагічныя практыкаванні
Логическое мышление – лагічнае мысленне
Логопедия – лагапедыя

М

Магнитофон в обучении языку – магнітафон у навучанні мове
Материал для сочинения – матэрыял для сачынення
Медленный темп речи – павольны тэмп маўлення
Межпредметные связи – міжпрадметныя сувязі
Местоимение – займеннік
Метод целых слов – метад цэлых слоў
Методика внеклассной работы по языку – методыка пазакласнай работы па мове
Методика выразительного чтения – методыка выразнага чытання

Методика грамматики	- методыка граматыкі
Методика каллиграфии	- методыка каліграфіі
Методика начального обучения языку	- методыка пачатковага навучання мове
Методика обучения грамоте	- методыка навучання грамаце
Методика обучения письму	- методыка навучання пісьму
Методика обучения чтению	- методыка навучання чытанню
Методика орфографии	- методыка арфаграфіі
Методика орфоэпии	- методыка арфаэпіі
Методика пунктуации	- методыка пунктуацыі
Методика развития речи детей дошкольного возраста	- методыка развіцця мовы дзяцей дашкольнага ўзросту
Методика развития речи учащихся	- методыка развіцця мовы вучняў
Методика белорусского языка	- методыка беларускай мовы
Методика русского языка	- методыка рускай мовы
Методика синтаксиса	- методыка сінтаксісу
Методика словарной работы	- методыка слоўнікавай работы
Методика сочинения	- методыка сачынення
Методика факультативов по языку	- методыка факультатываў па мове
Методика фонетики	- методыка фанетыкі
Методист	- метадыст
Методическая библиотека учителя	- метадычная бібліятэка настаўніка
Методическая работа с учителями	- метадычная работа з настаўнікамі
Методические пособия	- метадычныя дапаможнікі
Методические разработки	- метадычныя распрацоўкі
Методические рекомендации	- метадычныя рэкамендацыі
Методическое наследство	- метадычная спадчына
Методическое письмо	- метадычнае пісьмо
Методологические основы методики языка	- метадалагічныя асновы методыкі мовы
Методы исследования в методике языка	- метады даследавання ў методыцы мовы
Методы обучения языку	- метады навучання мове
Микротема (подтема)	- мікратэма (падтэма)
Минимум орфографический и пунктуационный	- мінімум арфаграфічны і пунктуацыйны

Модели учебные в курсе белорусского или русского языка - мадэлі вучэбныя ў курсе беларускай або рускай мовы
Монолог - маналог
Морфемный анализ - марфемны аналіз
Морфологические ошибки учащихся - марфалагічныя памылкі вучняў
Морфологические умения учащихся - марфалагічныя уменні вучняў
Морфологические упражнения - марфалагічныя практыкаванні
Морфологический принцип орфографии - марфалагічны прынцып арфаграфіі
Морфология - марфалагія

Н

Наблюдение (метод обучения) - назіранне (метад навучання)
Наблюдения над языком - назіранні над моваю
Наборное полотно - наборнае палатно
Навыки аудирования (восприятия речи) - навыкі аудзіравання (успрыняцця мовы)
Навыки говорения (устной речи) - навыкі маўлення (вуснай мовы)
Навыки письма - навыкі пісьма
Навыки чтения - навыкі чытання
Наглядность (дидактический принцип) - нагляднасць (дыдактычны прынцып)
Наглядные пособия - наглядныя дапаможнікі
Наречие - прыслоўе
Научность в обучении языку (дидактический принцип) - навуковасць у навучанні мове (дыдактычны прынцып)
Начальное обучение языку - пачатковае навучанне мове
Национальный язык - нацыянальная мова
Негрубые ошибки (по орфографии и пунктуации) - нягрубыя памылкі (па арфаграфіі і пунктуацыі)
Недочеты речевые - недакопы моўныя
Норма языковая в школе - норма моўная ў школе
"Нормы оценки знаний, умений и навыков учащихся по белорусскому языку" - "Нормы ацэнкі ведаў, уменняў і навыкаў вучняў па беларускай мове"

О

Обобщение знаний по белорусскому языку - абагульненне ведаў па беларускай мове

Обобщение передового педагогического опыта	- абагульненне перадавога педагагічнага вопыту
Оборудование урока языка	- абсталяванне ўрока мовы
Обучение грамматике	- навучанне граматыцы
Обучение грамоте	- навучанне грамаце
Обучение лексике	- навучанне лексіцы
Обучение орфографии	- навучанне арфаграфіі
Обучение письму	- навучанне пісьму
Обучение пуктуации	- навучанне пунктуацыі
Обучение белорусскому (русскому) языку	- навучанне беларускай (рускай) мове
Обучение фонетике	- навучанне фанетыцы
Обучение чтению	- навучанне чытанню
Общие вопросы методики языка	- агульныя пытанні методыкі мовы
Общие сведения о языке в школьном курсе	- агульныя звесткі аб мове ў школьным курсе
Объяснительно-иллюстративный метод обучения белорусскому (русскому) языку	- тлумачальна-ілюстрацыйны метад навучання беларускай (рускай) мове
Объяснительный диктант	- тлумачальная дыктоўка
Однотипные ошибки	- аднатыпныя памылкі
Озоглавливание сочинения, доклада рассказа и пр.	- падбор загалоўка сачынення, даклада, апавядання і інш.
Олимпиада по языку и литаратуре	- алімпіяда па мове і літаратуры
Описание (тип текста)	- апісанне (тып тэксту)
Определения грамматические (дефиниции)	- азначэнні граматычныя (дэфініцыі)
Ораторское искусство (красноречие)	- прамоўніцкае мастацтва (красамоўства)
Орфограмма	- арфаграма
Орфографические ошибки учащихся	- арфаграфічныя памылкі вучняў
Орфографические умения	- арфаграфічныя ўменні
Орфографические упражнения	- арфаграфічныя практыкаванні
Орфографический навык	- арфаграфічны навык

Орфографический разбор	- арфаграфічны разбор
Орфографический режим в школе	- арфаграфічны рэжым у школе
Орфографический словарь школьный	- арфаграфічны слоўнік школьны
Орфографическое действие	- арфаграфічнае дзеянне
Орфографическое комментирование	- арфаграфічнае каменціраванне
Орфографическое поле	- арфаграфічнае поле
Орфографическое правило	- арфаграфічнае правіла
Орфография в школе	- арфаграфія ў школе
Орфоэпические ошибки учащихся	- арфаэпічныя памылкі вучняў
Орфоэпические упражнения	- арфаэпічныя практыкаванні
Орфоэпия в школе	- арфаэпія ў школе
Отзыв о книге, кинофильме, спектакле и т.д. (вид сочинения учащихся)	- водгук аб кнізе, кінафільме, спектаклі і г.д. (від сачынення вучняў)
Открытый урок по белорусскому языку	- адкрыты ўрок па беларускай мове
Отметка	- адзнака
Отставание учащихся	- адставанне вучняў
Оценка	- ацэнка
Ошибки в структуре текста	- памылкі ў структуры тэксту
Ошибки словообразования	- памылкі словаўтварэння
Ошибки учащихся	- памылкі вучняў
Ошибки грамматические	- памылкі граматычныя
Ошибки графические	- памылкі графічныя
Ошибки диалектные	- памылкі дыялектныя
Ошибки композиционные	- памылкі кампазіцыйныя
Ошибки логические	- памылкі лагічныя
Ошибки пунктуационные	- памылкі пунктуацыйныя
Ошибки речевые	- памылкі моўныя
Ошибки стилистические	- памылкі стылістычныя
Ошибки чтения	- памылкі чытання
Ошибковедение	- памылказнаўства

П

Падеж	- склон
Паронимы	- паронімы
Пассивный словарь учащегося	- пасіўны слоўнік вучня

Педагогические основы методики белорусского (русского) языка	- педагагічныя асновы методыкі беларускай (рускай) мовы
Пейзаж (вид сочинения описательного типа)	- пейзаж (від сачынення апісальнага тыпу)
Первичное восприятие текста	- першаснае успрыняцце тэксту
Перенос умения, навыка (свойство психики)	- перанос умення, навыку (уласцівасць псіхікі)
Переписка школьников	- перапіска школьнікаў
Пересказ	- пераказ
Пересказ выборочный	- пераказ выбарачны
Пересказ подробный	- пераказ падрабязны
Пересказ сжатый, краткий	- пераказ сціслы, кароткі
Пересказ творческий (с дополнениями и изменениями)	- пераказ творчы (з дапаўненнямі і зменамі)
Периодизация речевого развития ребенка, школьника	- перыядызацыя развіцця мовы дзіцяці, школьніка
Перспективность в обучении языку	- перспектыўнасць у навучанні мове
Перфокарта	- перфакарта
Письменные работы учащихся	- пісьмовыя работы вучняў
Письмо	- пісьмо
План сочинения, изложения, рассказа	- план сачынення, іздажэння, апавядання
Плеоназм (речевая ошибка)	- плеаназм (моўная памылка)
Повествование (тип текста)	- апавяданне (тып тэксту)
Повествование с элементами описания или рассуждения	- апавяданне з элементамі апісання ці разважання
Повторение материала по языку	- паўтарэнне матэрыялу па мове
Поговорка	- прымаўка
Подготовка учителя к уроку	- падрыхтоўка настаўніка да урока
Подробное изложение, подробный пересказ	- падрабязнае іздажэнне, падрабязны пераказ
Познавательная активность учащихся в процессе обучения языку	- пазнавальная актыўнасць вучняў у працэсе навучання мове
Полемика	- палеміка
Понимание материала по языку	- разуменне матэрыялу па мове

Понятия в курсе языка - паняцці ў курсе мовы
Понятия методические - паняцці метадычныя
Портрет (вид сочинения) - партрэт (від сачынення)
Пословица - прыказка
Пословный разбор - паслоўны разбор
Постановка голоса у учащихся - пастаноўка голасу ў вучняў
Почерк - почырк
Пояснение правила в курсе белорусского языка - тлумачэнне, паясненне правіла ў курсе беларускай мовы
Правописание - правапіс
Практическая направленность обучения языка - практычная накіраванасць навучання мове
Практическая стилистика в школе - практычная стылістыка ў школе
Предлог - прыназоўнік
Предложение - сказ
Предмет методики белорусского языка - прадмет методыкі беларускай мовы
Предупредительный диктант - папераджальная дыктоўка
Преемственность в обучении языку - пераемнасць у навучанні мове
Приемы обучения языку - прыёмы навучання мове
Прилагательное - прыметнік
Применение знаний, умений и навыков по языку - прымяненне ведаў, уменняў навыкаў па мове
Принципы обучения языку - прынцыпы навучання мове
Принципы белорусской (русской) орфографии - прынцыпы беларускай (рускай) арфаграфіі
Принципы белорусской (русской) пунктуации - прынцыпы беларускай (рускай) пунктуацыі
Проблемное изложение нового материала по языку - праблемнае выкладанне новага матэрыялу па мове
Проблемное обучение языку - праблемнае навучанне мове
Проверочные слова - праверачныя словы
Программированное обучение языку - праграміраванае навучанне мове
Программы учебные по белорусскому (русскому) языку - праграмы вучэбныя па беларускай (рускай) мове
Продленный день (группы и школы продленного дня) - падоўжаны дзень (групы і школы падоўжанага дня)

Произвольная этимологизация – адвольная этымалагізацыя
Произношение – вымаўленне
Прописи – прописі
Пропуск буквы – пропуск літары
"Просвещение" (издательство) – "Асвета" (выдавецтва)
Профессиональные умения учителя языка – прафесійныя уменні настаўніка мовы
Процесс обучения языку – працэс навучання мове
Прочность знаний, умений и навыков (дидактический принцип) – трываласць ведаў, уменняў і навыкаў (дыдактычны прынцып)
Психологические основы методики белорусского (русского) языка – псіхалагічныя асновы методыкі беларускай (рускай) мовы
Психология речи – псіхалогія мовы
Психология усвоения грамматики – псіхалогія засваення граматыкі
Психология усвоения орфографии – псіхалогія засваення арфаграфіі
Пунктограмма – пунктаграма
Пунктуационное поле – пунктуацыйнае поле
Пунктуационные ошибки учащихся – пунктуацыйныя памылкі вучняў
Пунктуационные умения – пунктуацыйныя уменні
Пунктуационные упражнения – пунктуацыйныя практыкаванні
Пунктуационный разбор – пунктуацыйны разбор
Пунктуация в курсе белорусского (русского) языка – пунктуацыя ў курсе беларускай (рускай) мовы

Р

Работа над ошибками – работа над памылкамі
Работа над синтаксическими средствами языка – работа над сінтаксічнымі сродкамі мовы
Разбор (слова) – разбор (слова)
Разбор морфемный – разбор марфемны
Разбор морфологический – разбор марфалагічны
Разбор синтаксический – разбор сінтаксічны
Разбор фонетический – разбор фанетычны
Развитие внутренней речи учащихся – развіццё ўнутранай мовы вучняў
Развитие логического мышления на уроках языка – развіццё лагічнага мыслення на уроках мовы

Развитие памяти в обучении языку	- развіцце памяці ў навучанні мове
Развитие познавательного интереса к языку	- развіццё пазнавальнай цікавасці да мовы
Развитие речи учащихся	- развіццё мовы вучняў
Рассказ (вид сочинения)	- апавяданне (від сачынення)
Рассуждение (тип текста)	- разважанне (тып тэксту)
Редактирование	- рэдагаванне
Репортаж (вид сочинения)	- рэпартаж (від сачынення)
Репродуктивное усвоение языковых средств	- рэпрадуктыўнае засваенне моўных сродкаў
Реферат	- рэферат
Речевая активность учащегося	- моўная актыўнасць вучня
Речевая (или языковая) среда	- моўнае асяроддзе
Речевой слух	- моўнае чуццё
Речевой этикет	- моўны этыкет
Речевые ошибки учащихся	- моўныя памылкі вучняў
Речевые упражнения	- моўныя практыкаванні
Речь	- мова
Речь детей раннего, преддошкольного и дошкольного возраста	- мова дзяцей ранняга, перадшкольнага і дашкольнага ўзросту
Речь учащихся средней школы	- мова вучняў сярэдняй школы
Риторика	- рыторыка
Ролевая игра	- ролевая гульня
Русский язык в школе	- руская мова ў школе

С

Самодиктант	- самадыктоўка
Самообразование учителя	- самаадукацыя настаўніка
Самоподготовка	- самападрыхтоўка
Самостоятельная работа учащихся по языку	- самастойная работа вучняў па мове
Сборник диктантов	- зборнік дыктовак (дыктантаў)
Сборник текстов для изложений	- зборнік тэкстаў для ізлажэнняў
Сборник упражнений по белорусскому (русскому) языку	- зборнік практыкаванняў па беларускай (рускай) мове

Свободные темы сочинений - вольныя тэмы сачыненняў
Свободный диктант - вольная дыктоўка
Связная речь - звязаная мова
Связь обучения с жизнью - сувязь навучання з жыццём
Сезонный принцип построения хрестоматии - сезонны прынцып пабудовы хрэстаматыі
Семинар по белорусскому (русскому) языку - семінар па беларускай (рускай) мове
Синонимия - сінанімія
Синтаксис - сінтаксіс
Синтаксические ошибки в речи учащихся - сінтаксічныя памылкі ў мове вучняў
Синтаксические умения учащихся - сінтаксічныя уменні вучняў
Синтаксические упражнения - сінтаксічныя практыкаванні
Синтаксический монотон - сінтаксічны манатон
Синтаксический разбор - сінтаксічны разбор
Синтетические упражнения по языку - сінтэтычныя практыкаванні па мове
Синтетическое чтение - сінтэтычнае чытанне
Система сочинений - сістэма сачыненняў
Система упражнений по развитию речи учащихся - сістэма практыкаванняў па развіццю мовы вучняў
Система упражнений по языку - сістэма практыкаванняў па мове
Система упражнений по стилистике - сістэма практыкаванняў па стылістыцы
Система уроков белорусского (русского) языка - сістэма урокаў беларускай (рускай) мовы
Систематичность обучения языку - сістэматычнасць навучання мове
Скороговорка - скорагаворка
Скорость чтения и письма - хуткасць чытання і пісьма
Скорочтение (динамическое чтение) - хуткачытанне (дынамічнае чытанне)
Словари учебные - слоўнікі вучэбныя
Словарная работа в школе - слоўнікавая работа ў школе
Словарная статья - слоўнікавы артыкул
Словарно-орфографическая работа - слоўнікава-арфаграфічная работа
Словарный диктант - слоўнікавы диктант

Словарь учащегося - слоўнік вучня
Словесное лото (лексическая игра) - слоўнае лато (лексічная гульня)
Словообразование - словаўтварэнне
Словообразовательные упражнения - словаўтваральныя практыкаванні
Словообразовательный разбор - словаўтваральны разбор
Слоговые методы обучения грамоте - складовыя метады навучання грамаце
Сложное предложение - складаны сказ
Сложное синтаксическое целое - складаны сказ камбінаванай сувязі складанае сінтаксічнае цэлае
Служебные слова - службовыя словы
Слуховая память - слухавая памяць
Слуховой диктант - слыхавая дыктоўка
Сообщение нового материала по языку - паведамленне новага матэрыялу па мове
Сознательность обучения языку - свядомасць навучання мове
Составление плана - складанне плану
Сочинение-миниатюра - сачыненне-мініяцюра
Сочинение школьное - сачыненне школьнае
Списывание (один из видов письменных упражнений) - спісванне (адзін з відаў пісьмовых практыкаванняў)
Сравнение и сопоставление в обучении языку - параўнанне і супастаўленне ў навучанні мове
Сравнительное описание (один из видов сочинения-описания) - параўнальнае апісанне (адзін з відаў сачынення-апісання)
Средства обучения языку - сродкі навучання мове
Статья (вид сочинения) - артыкул (від сачынення)
Стилистика - стылістыка
Стилистические ошибки учащихся - стылістычныя памылкі вучняў
Стилистические умения учащихся - стылістычныя уменні вучняў
Стилистические упражнения - стылістычныя практыкаванні
Стилистический анализ текста - стылістычны аналіз тэксту
Стиль речи учащихся - стыль мовы вучняў
Ступенчатость расположения материала по теме - ступенчатасць размяшчэння матэрыялу па тэме
Существительное - назоўнік

Схема предложения	- схема сказа
Сценарий (вид изложения)	- сцэнарый (від ізлажэння)
Сюжет произведения	- сюжэт твора

Т

Таблицы учебные	- табліцы вучэбныя
Тавтология	- таўталогія
Творческая деятельность учащихся по языку	- творчая дзейнасць вучняў па мове
Творческий диктант	- творчая дыктоўка
Творческий пересказ, творческое изложение	- творчы пераказ, творчае ізлажэнне
Тезис	- тэзіс
Текст	- тэкст
Текстовые упражнения	- тэкставыя практыкаванні
Телепередачи, телеурок, телеурок по языку	- тэлеперадачы, тэлеўрок, тэлеўрок па мове
Тема	- тэма
Тема высказывания	- тэма выказвання
Тематика сочинений	- тэматыка сачыненняў
Теоретические основы методики белорусского (русского) языка	- тэарэтычныя асновы методыкі беларускай (рускай) мовы
Теория	- тэорыя
Теория речевой деятельности	- тэорыя моўнай дзейнасці
Термин	- тэрмін
Терминология по методике языка	- тэрміналогія па методыцы мовы
Тесты по языку	- тэсты па мове
Технические средства обучения (ТСО)	- тэхнічныя сродкі навучання (ТСН)
Типы текста	- тыпы тэксту
Толковый словарь	- тлумачальны слоўнік
Транскрипция в школе	- транскрыпцыя ў школе
Требования к современному уроку языка	- патрабаванні да сучаснага ўрока па мове
Трудности (трудные вопросы) белорусского (русского) языка	- цяжкасці (цяжкія пытанні) беларускай (рускай) мовы

У

Умения учащихся в области связной речи (сочинения) – уменні вучняў у вобласці звязнай мовы (сачыненні)
Умения учащихся по письму – уменні вучняў па пісьму
Умения учащихся по словообразованию – уменні вучняў па словаўтварэнні
Умения учащихся по фонетике и графике – уменні вучняў па фанетыцы і графіцы
Умения учащихся по чтению – уменні вучняў па чытанні
Упражнения по языку – практыкаванні па мове
Упреждающий синтез речи – апярэджваючы сінтэз мовы
Уровень знаний – узровень ведаў
Урок закрепления знаний, умений и навыков – урок замацавання ведаў, уменняў і навыкаў
Урок комбинированный – урок камбінаваны
Урок обобщающий – урок абагульняючы
Урок обучения грамоте – урок навучання грамаце
Урок проверки знаний, умений и навыков (контрольный урок) – урок праверкі ведаў, уменняў і навыкаў (кантрольны урок)
Урок работы над ошибками – урок работы над памылкамі
Урок развития речи учащихся – урок развіцця мовы вучняў
Урок белорусского (русского) языка – урок беларускай (рускай) мовы
Урок сообщения новых знаний – урок паведамлення новых ведаў
Урок чтения в начальных классах – урок чытання ў пачатковых класах
Усвоение материала – засваенне матэрыялу
Успеваемость учащихся по языку – паспяховасць вучняў па мове
Устная и письменная речь – вусная і пісьмовая мова
Устное высказывание – вуснае выказванне
Учебник по языку – падручнік па мове
Учебное оборудование – вучэбнае абсталяванне
Учебные пособия по языку – вучэбныя дапаможнікі па мове
Учитель белорусского (русского) языка – настаўнік беларускай (рускай) мовы

Ф

Факультативные курсы по языку – факультатыўныя курсы па мове
Факультет педагогики и методики начального обучения – факультэт педагогікі і методыкі пачатковага навучання

Факультет филологический	- факультэт філалагічны
Фонетика	- фанетыка
Фонетические упражнения	- фанетычныя практыкаванні
Фонетический разбор	- фанетычны разбор
Фонетика	- фанатэка
Фонохрестоматия	- фонахрэстаматыя
Формализм в знаниях учащихся по языку	- фармалізм у ведах вучняў па мове
Формирующий (обучающий) эксперимент по методике белорусского (русского) языка	- фарміруючы (навучальны) эксперымент па методыцы беларускай (рускай) мовы
Фразеологические упражнения	- фразеалагічныя практыкаванні
Фразеалогія	- фразеалогія

Х

Характеристика (вид сочинения)	- характарыстыка (від сачынення)
Хрестоматийный текст	- хрэстаматыйны тэкст
Художественное произведение	- мастацкі твор

Ц

Цели обучения языку	- мэты навучання мове
Цель урока языка	- мэта ўрока мовы
Цитата	- цытата

Ч

Части речи	- часціны мовы
Частично поисковый (эвристический) метод обучения языку	- часткова пошукавы (эўрыстычны) метад навучання мове
Частицы	- часціцы
Частотный принцип отбора языковых единиц	- частотны прынцып адбору моўных адзінак
Частотные ошибки орфографические	- частотныя памылкі арфаграфічныя
Черновик	- чарнавік
Чистоговорка	- чыстагаворка
Чистописание	- чыстапісанне
Числительное	- лічэбнік
Читательские конференции в школе	- чытацкія канферэнцыі ў школе

Чтение	- чытанне
Чутье языка (чувство языка)	- адчуванне мовы

Ш

Шестилетки	- шасцігодкі
Школьные словари	- школьныя слоўнікі
Штампы речевые	- штампы моўныя

Э

Эвристическая беседа по языку	- эўрыстычная гутарка па мове
Экзамены по языку	- экзамены па мове
Эксперимент по методике белорусского (русского) языка	- эксперымент па методыцы беларускай (рускай) мовы
Энциклопедический словарь	- энцыклапедычны слоўнік
Этимология	- этымалогія

Ю

Юмористические рассказы учащихся	- юмарыстычныя апавяданні вучняў

Я

Язык (средство общения)	- мова
Языковая ошибка	- моўная памылка
Языковая подготовка текста сочинения, изложения	- моўная падрыхтоўка тэксту сачынення, пераказу
Языковое чутье	- моўнае чуццё
Языковой анализ	- моўны аналіз